

HC 9, 06-03-2018, Vrijheidsbeperkende straffen

- Vrijheidsbeperking: overzicht, plaatsbepaling/ algemene kenmerken en begrenzing
- Taakstraf
- Voorwaardelijke veroordeling
- Voorwaardelijke invrijheidstelling

Wat is vrijheidsbeperking?

- **Geen vrijheidsbeneming.**
 - We hebben 2 vormen van vrijheidsbeperking:
 1. **Verboden:** o.a. gebiedsverbod, straatverbod, stadionverbod
 2. **Geboden:** o.a. verplichting om te werken/ leren, 's avonds en 's nachts thuis te zijn of huisarrest met oud en nieuw
- ⇒ Vaak via voorwaarden, niet altijd. Een taakstraf kent eigenlijk geen voorwaarden, maar heeft eigenlijk impliciet wel een zelfde structuur, getrapte structuur.

Voorwaardelijke modaliteiten

Getrapte structuur: in eerste plaats volstaan met gedragsvoorschriften; veelal proeftijd van toepassing. In geval van niet naleving: meer ingrijpende reactie

- ⇒ Vb. tenuitvoerlegging vrijheidsbeneming
- ⇒ Vb. niet naleven ontzetting van recht, zelfstandig misdrijf (195 Sr). Als je bijvoorbeeld een ambt gaat uitoefenen terwijl je dat niet meer mag doen. Ontzetting van een recht kan ook zijn de ontzegging van rijbevoegdheid o.i.d. Het is een beperking van je vrijheid.

Vrijheidsbeperking in het (straf)recht

Beleid: vergroting slagvaardigheid: reactie op strafbaar feit moet sneller en effectiever; maatwerk. Er duiken steeds meer mogelijkheden voor vrijheidsbeperking op. Dit komt omdat ze steeds sneller kunnen worden toegespitst op bepaald gedrag en dat maakt het effectiever. Voorwaarden kunnen dan soms beter werken dan een grote sanctie, zoals het opsluiten.

Mogelijkheden voor vrijheidsbeperking in het strafrecht:

- *Tijdens het voorbereidend onderzoek:* schorsing VH, gedragsaanwijzing OvJ, rechterlijk bevel ter handhaving openbare orde.
- *Buitengerechtelijke afdoening:* strafbeschikking, voorwaardelijk sepot. Je vindt het niet terug in de wet, maar ze kunnen wel voorwaardelijk seponeren onder de voorwaarde dat je je aan bepaalde opgelegde voorwaarden houdt.
- *Rechterlijke sanctionering:* voorwaardelijke straf/veroordeling (VV), voorwaardelijke maatregelen (TBS en ISD kunnen ook voorwaardelijk worden opgelegd), zelfstandige vrijheidsbeperkende maatregelen, hoofdstraf (taakstraf), bijkomende straffen? Bijv. ontzetting van de rechten, ontzetting van de rijbevoegdheid
- *Na het vonnis:* voorlopige invrijheidsstelling, voorwaardelijke beëindiging bij TBS, voorwaardelijke gratie, etc.

Vrijheidsbeperking in het (straf)recht

Vrijheidsbeperking in andere rechtsgebieden: Bestuursrecht en privaatrecht: ook steeds vaker inzet vrijheidsbeperking om overlast en ander ongewenst gedrag tegen te gaan, denk aan de Voetbalwet, Wet tijdelijk huisverbod of de stadionverboden van de KNVB.

Recent: Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding (Kamerstukken 34 359; Wet van 10 februari 2017). De Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding geeft de Minister van Veiligheid en Justitie de bevoegdheid tot het opleggen van een aantal vrijheidsbeperkende maatregelen ter bescherming van de nationale veiligheid.

Ad Besluit tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding

Artikel 2

1. Onze Minister kan, indien dat noodzakelijk is met het oog op de bescherming van de nationale veiligheid, aan een persoon die op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht

met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan, *een maatregel opleggen, strekkende tot beperking van de vrijheid van beweging.*

2. Een maatregel kan bestaan uit:
 - a. Een verplichting om zich op door Onze Minister vast te stellen tijdstippen *te melden* bij een door Onze Minister aangewezen politiechef of organisatie;
 - b. Een *verbod om zich te bevinden* in of in de omgeving van een of meer bepaalde objecten dan wel in een bepaald *gedeelte of bepaalde delen van Nederland*, dat niet groter is of die niet groter zijn dan strikt noodzakelijk voor de bescherming van de nationale veiligheid;

Artikel 2a

1. Indien dat noodzakelijk is met het oog op de naleving van een verbod als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b, kan Onze Minister *besluiten tot het toepassen van een technische voorziening* waarmee toezicht wordt gehouden op de naleving van dat verbod.
 - a. Een *verbod om zich te bevinden* in de nabijheid van een of meer *bepaalde personen*.

Elektronisch toezicht geldt eigenlijk algemeen, maar hier wordt later op teruggekomen.

Overige kenmerken vrijheidsbeperking

- Dadelijke uitvoerbaarheid (uitzondering op art. 557 Sv); normaal gesproken pas uitvoerbaar na het onherroepelijk worden van de uitspraak. Dadelijke uitvoerbaarheid is dus dat het meteen kan worden uitgevoerd.
- Vaak bereidheid/ instemmingsvereiste. Dit is logisch omdat het geen zin heeft om voorwaarden op te leggen waar iemand zich niet aan wil houden. Dan weet je dat je meteen door kan gaan met de procedure om eventueel de niet-naleving daarvan te bestraffen.
- Begeleiding, gedragsbeïnvloeding en toezicht (literatuur: niet alleen controle!). Belangrijke uitvoerende rol, ook bij de taakstraf. Begeleiding moet niet enkel controle zijn, maar ook echt begeleiding en soms zelfs behandeling in de zin van resocialisatie. Reclassering moet 'hulp en steun' bieden. De reclassering krijgt het drukker maar er zijn minder middelen beschikbaar.
- Elektronisch toezicht (art. 14c lid 3 Sr; lagere regelgeving)
- Belangrijke 'speler' bij de uitvoering is de reclassering

Begrenzing vrijheidsbeperking

Hoe omvangrijk mag de beperking van het recht op bewegingsvrijheid zijn?

1. Grammaticale en wetshistorische beperking
2. Verdragsrechtelijke beperking: **artikel 2 Vierde Protocol EVRM**: 'een ieder die wettig op het grondgebied van een Staat verblijft, heeft binnen dat grondgebied het recht zich vrijelijk te verplaatsen en er vrijelijk zijn verblijfplaats te kiezen.

Begrenzing vrijheidsbeperking

Beperkingsclausule art. 2 lid 3 VP EVRM: Het recht op bewegingsvrijheid mag enkel beperkt worden indien deze beperking:

- **Bij wet is voorzien** = een wettelijke basis die voldoende duidelijk is;
- **Een van de in art. 2 lid 3 VP EVRM genoemde doeleinden dient** = bijv. voorkoming strafbare feiten en handhaving openbare orde;
- **In een democratische samenleving noodzakelijk is om genoemde doeleinden te dienen** = toetsing aan proportionaliteit en subsidiariteit.

Art. 2 Protocol 4 EVRM/ vgl. art. 12 IVBPR

1. Een ieder die wettig op het grondgebied van een Staat verblijft, heeft binnen dat grondgebied het recht zich **vrijelijk te verplaatsen** en er vrijelijk zijn verblijfplaats te kiezen.
2. Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te **verlaten**.
3. De uitoefening van deze rechten mag aan geen andere **beperkingen** worden gebonden **dan die die bij de wet zijn voorzien** en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de nationale veiligheid of van de openbare veiligheid, voor de handhaving van de

openbare orde, voor de voorkoming van strafbare feiten, voor de bescherming van de gezondheid of van de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

4. (...)

Begrenzing vrijheidsbeperking

Heeft art. 5 EVRM over vrijheidsbeneming ook een rol bij vrijheidsbeperking? Kunnen de restricties die worden opgelegd zo stevig zijn dat je niet meer spreekt van vrijheidsbeperking maar van vrijheidsbeneming, ook al sluit je zo iemand niet op. Art. 5 EVRM?

ECtHR Guzzardi v Italy 1980: 'the difference between deprivation of and restriction upon liberty is nonetheless merely one of degree or intensity, and not one of nature or substance'.

'the process of classification into one or other of these categories sometimes proves to be no easy task in that some borderline cases are a matter of pure opinion'

- ⇒ Het is niet een wezenlijk verschil, maar meer gradueel. Het kan op een gegeven moment zo wezenlijk beperkend zijn, dat de waarborgen van art. 5 EVRM gaan gelden. De vraag is waar nu precies de grens ligt. Het ging hier om iemand die was verbannen naar een eiland.
- ⇒ Art. 5 EVRM kan in bijzondere omstandigheden ook een beperking zijn.

Begrenzing vrijheidsbeperking

Overige relevante grondrechten/ EVRM:

- art. 8: private or family life
- Art. 10: freedom of expression.

Vb. Duitsland: 5 year ban on publishing right wing ideas

Relevante beginselen:

- Wettelijke grondslag/legaliteit
- Proportionaliteit
- Subsidiariteit/ noodzakelijkheid

Vb. Engeland:

- blanket prohibition on computer use and internet access; denk aan iemand die voor bezit van kinderporno wordt veroordeeld end at de voorwaarde is dat hij helemaal geen gebruik meer mag maken van computers. Is disproportioneel. Heel veel zaken gaan in huidige samenleving via computer.
- conditions 'such as is inadvertent and not reasonable avoidable in the course of lawful daily life'. Niet binnen 5 meter van meisjes onder 17 jaar. Dat is onredelijk, kan je niet voorkomen. Het moet wel redelijk blijven en je moet je er ook redelijkerwijs aan kunnen houden.

Algemene knelpunten

- (On)overzichtelijkheid sanctiestelsel/ toegevoegde waarde nieuwe instrumenten?
- Bepaling omvang vrijheidsbeperking.
- Handhaving: toezicht op de naleving van gebiedsverboden. Hoe te realiseren? Kosten; korte, lange termijn?
- Kaal instrument: de achterliggende problematiek wordt mogelijk niet aangepakt. Controle of resocialisatie?
- Waterbedeffect: verplaatsing problematiek → NPO Holland Doc documentaire 'Verdacht en voorlopig vast' (v.a. 10:38 min)

Taakstraf (art. 22c e.v. Sr)

Historie:

- Kritiek onvoorwaardelijke gevangenisstraf
- Experimentele periode in NL va 1983
- 1989, wettelijke grondslag
 - Terminologie: Dienstverlening, onbetaalde arbeid 'ten algemenen nutte'
 - Hoofdstraf, transactiemodaliteit uitgesloten, combinatie idem

- 'In plaats van een overwogen gevangenisstraf van maximaal 6 maanden'----
vervangende karakter
- Aanbod en instemming
- 2001, leerstraf toegevoegd, afgeschaft met invoering wet herziening VV en VI voor volwassenen (22c), terminologie gehandhaafd

Omvang, 'aanzuigende werking', doelstellingen

- Enorme vlucht; in die zin is het een succes. Je zou ook kunnen zeggen dat het een succes is als het gaat om recidivevermindering. Het scoort beter dan de vrijheidsbenemende straf. Dient ook andere doelen: jij kost de samenleving wat, en je moet er nu iets voor terugdoen (herstel).
- 'Succes' dienstverlening afgemeten aan groei
- Oorspronkelijk: i.p.v. vrijheidsstraf
- Aanzuigende werking 45-50% (Spaans 1995)
- Taakstraffen dienen ook om 'gat in rechtshandhaving' te dichten (Commissie heroverweging instrumentarium rechtshandhaving 1995)

Plaats in sanctiestelsel

- Hoofdstraf tussen geldboete en gevangenisstraf (art. 9 Sr); ook voorwaardelijke oplegging mogelijk.
- Transactiemodaliteit (art. 74 lid 2 sub f, art. 77m), Halt (art. 77e)
- Strafbeschikking (OM-boete, art. 257a Sv)

Gevolgen

- Telt mee als veroordeling voor ISD (38m 1-2 Sr, ook strafbeschikking). Het telt mee, ook als het in de vorm van een strafbeschikking is opgelegd.
- Telt niet mee voor strafverhoging wegens recidive in de zin van art. 43a Sr)
- Veroordeling leidt tot DNA-afname in geval van misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten (HR 13-5-2008, BC8231)
- Leidt tot aantekening Just. Doc (ook transactie)
- Tenuitvoerlegging vervangende hechtenis bij niet nakoming, art. 22d Sr. Getrapte structuur: als je de werkstraf niet nakomt dan moet je hiervoor zitten.
- Conclusie: vergaande ingreep in vrijheid individu

Duur en termijnen

Door rechter:

- Maximaal 240 uren (artikel 22c lid 2 nieuw)
- Binnen een jaar uit te voeren (evt. verlengd)
- Jeugd: werk én leerstraf, max 240 (77mSr)

Door OM:

- Transactie: maximaal 120 uur, binnen 6 maanden (Jeugd 60)
- Strafbeschikking 257a Sv maximaal 180 uur in 6 maanden (Jeugd 60)

Verplichte aftrek voorarrest, 27 Sr (2 uur per dag). 2 uur taakstraf voor 1 dag zitten. De rechter kan langere straffen opleggen, wordt geacht met meer waarborgen te zijn omkleed.

Combinatie met andere sancties

Uitgesloten in 1989 om hoger straffen te voorkomen. Nu:

- Met geldboete, art. 9 lid 3 Sr
- Met gevangenisstraf waarvan onvoorwaardelijk deel maximaal 6 maanden, art. 9 lid 4 Sr
- Met maatregel van schadevergoeding en ontneming
- Met bijkomende straffen
- ISD uitgesloten door HR, TBS niet logisch

Aanbod en instemming

- In oorspronkelijke wetsvoorstel i.v.m. verbod op dwangarbeid
- Aanbod feitelijk dode letter

- Instemmingsvereiste geschrapt uit wet taakstraffen 2001 (verstek!)
- Instemming door uitvoeren werkzaamheden
- Anders OM, zie aanwijzing Taakstraffen onder contra-indicaties, art. 257c lid 1
- Informed consent? (ERCMS)
 - o Rechter bepaalt niet de aard van de taakstraf
 - o Taakstraf (ook) opgelegd voor 'flut' zaken
 - o Dreigende omzetting

Mislukking en omzetting

- 25-30% 'mislukt' (niet opdagen of voortijdig afgebroken)
- Eerst waarschuwing (kritiek Inspectie 2005 op transparantie en eenduidigheid)
- Daarna melding bij het OM, kan leiden tot art. 22f: wijziging, of art. 22g: toepassing vervangende hechtenis, tenzij dit wegens uitzonderlijke omstandigheden die zich na het opleggen van de taakstraf zouden hebben voorgedaan, zou leiden tot onbillijkheid van zwaarwegende aard. *Dus het is niet zo dat je perse vervangende hechtenis krijgt als je je taakstraf niet helemaal vervuld.*
- Bezwaar mogelijk, maar geen schorsende werking
- Nieuw: indien bezwaar gegrond, rechter bepaalt nieuwe aantal uren en termijn (art. 22g lid 3)

Strafkarakter

- Is het een straf? Wat is het leedtoevoegende element? *Hesjes moeten als vernederend en dus als verboden extra leedtoevoeging worden beschouwd*: dit is een soort extra leed. Iedereen kan zien dat jij een taakstraf aan het uitvoeren bent. Deze mensen lopen in de samenleving een parkje te schoffelen. Is dit nou wel toegestaan? Wat vinden we daarvan? Altijd een punt van discussie.
- Wanneer is sprake van additionele leedtoevoeging?
- Boone 2000: vrijheidsbeneming, invulling in het kader van resocialisatie
- Wet herziening vv en vi—leerstraf toch geen straf
- Maatschappelijke discussie laat steeds weer op
 - o Kluivert, Bakker
 - o Uitzending Zembla (zie art. Groenhuijsen)
 - o Wetenschappelijk onderzoek laat behoorlijk draagvlak zien
- Wet verbod kale taakstraf (nu 22b Sr)

Rechtspositie taakgestraften

- Algemeen uitgangspunt
- Bronnen van de rechtspositie
- Materiele rechten
- Formele rechtspositie
- Klachtrecht

Algemeen uitgangspunt

- Taakgestrafte als *rechtsburger*, dat wil zeggen: drager van dezelfde rechten en plichten als niet gestrafte burger. Beperkingen op die rechten moeten steeds uitdrukkelijk worden gelegitimeerd
- Maar: wat is de betekenis van het beginsel van minimale beperkingen voor vrijheidsbeperkende straffen?

(Specifieke) Bronnen van de rechtspositie

- Wetboek van Strafrecht en Strafvordering
- Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen, 6 januari 2014
- Reclasseringsregeling
- Aanwijzing Taakstraffen
- Klachtenreglement reclassering
- European Rules on Community Sanctions and Measures (ER, Raad van Europa)
- Recommendation for Probation and Aftercare (PR, Raad van Europa)

Interne rechtspositie: materieel

- Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen en 15 regels van de taakstraf
- Hoofdzakelijk instructienormen t.a.v. uitvoerders, weinig rechten.

15 regels taakstraf:

- U heeft altijd een geldig legitimatiebewijs bij u tijdens de uitvoering van de werkstraf.
- Als er problemen zijn waardoor u de werkstraf niet kunt uitvoeren, geeft u dit direct door aan Reclassering Nederland.
- Als u ziek bent en daardoor niet kunt werken op de afgesproken tijd, meldt u dat vóór 09.00 uur aan Reclassering Nederland én aan de werkmeester of de contactpersoon van het werkstrafproject. Verblijft u tijdens uw ziekte op een ander adres dan uw officiële adres, dan geeft u dit verpleegadres door. Zodra u weer beter bent, meldt u dat ook direct.
- Tijdens de werkstraf moet u zelf zorgen voor een ziektekostenverzekering.
- Gemiste uren moet u altijd later inhalen, ook als u niet kon werken omdat u ziek was.
- Veranderingen in uw woon- of werksituatie geeft u direct schriftelijk door aan Reclassering Nederland. Woont u (tijdelijk) ergens anders dan op het adres waar u officieel staat ingeschreven, dan geeft u dat ook direct door.
- Wanneer u niet aanwezig kunt zijn op een afgesproken werkdag, moet u altijd vooraf toestemming vragen aan Reclassering Nederland. Dit geldt ook voor bijzondere situaties. De reclassering kan om bewijsstukken vragen. Daarnaast moet u zich afmelden bij de werkmeester of de contactpersoon van het werkstrafproject.
- Als u een uitkering krijgt, laat u zelf - vóór aanvang - aan het UWV weten dat u een werkstraf heeft. Als u (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt bent, vraagt u zelf bij het UWV een 'lijst van toegelaten werkzaamheden' op.

Welke regels gelden er op het werkstrafproject?

- U mag geen mobiele telefoons of andere communicatiemiddelen gebruiken. Ook de iPod en andere geluidsdragers zijn verboden.
- U zorgt zelf voor werkkleding, tenzij de werkmeester of de contactpersoon van de projectplaats anders beslist.
- U houdt u aan de geldende veiligheidsvoorschriften.
- Het is verboden om tijdens de werkstraf onder invloed van drugs en/of alcohol te zijn of om verdovende middelen bij u te hebben.

Welke verplichtingen heeft u tijdens de werkstraf?

- Reclassering Nederland bepaalt waar en op welke tijdstippen u de werkstraf moet uitvoeren. Dit betekent dat de reclassering u kan verplichten om een aantal dagen achtereen - ook in de avonduren, in de weekeinden of vakantieperiodes - de werkstraf uit te voeren.
- Reclassering Nederland kan u verplichten om mee te werken aan een urinecontrole. Als hieruit blijkt dat u drugs en/of alcohol heeft gebruikt, krijgt u een officiële waarschuwing of wordt uw werkstraf stopgezet.
- Wanneer u ziek bent, kan Reclassering Nederland om een bewijs vragen zoals een doktersverklaring. Ook kan de reclassering u verplichten een keuringsarts te bezoeken.

Uitwerking minimale beperkingen

- Regel 21 European Rules: verbod om burgerlijke en politieke rechten verder te beperken dan noodzakelijk voortvloeit uit de beslissing waarbij de straf wordt opgelegd
- Art. 74 European Rules: toezicht mag slechts worden uitgeoefend in zoverre zulks noodzakelijk is voor de toepassing van de sanctie of maatregel en dient gebaseerd te zijn op het beginsel van minimaal ingrijpen
- Bescherming tegen onmenselijke of vernederende behandeling (hesjes)
- Bescherming tegen dwangarbeid (informed consent)
- Bescherming tegen ongewenste vormen van onderscheid (discriminatie, ER r. 20)
- Bescherming tegen ongerechtvaardigde inbreuken op de privacy (r.23, Wet Persoonsregistratie is van toepassing, Privacyreglement slecht toegankelijk)

Recht op informatie

ER 31: A community sanction or measure shall only be imposed when it is known what conditions or obligations might be appropriate and whether the offender is prepared to co-operate and comply with them

ER 33: Notwithstanding the issue of the formal document conveying the decision on the community sanction or measure imposed, the offender shall be clearly informed before the start of the implementation in a language he understands and, if necessary, in writing, about the nature and purpose of the sanction or measure and the conditions or obligations that must be respected.

Art. 8 Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen: De reclassering en de raad dragen er zorg voor dat de rechter, het om, de verdachte en diens raadsman zich steeds op de hoogte kunnen stellen van gegevens omtrent de beschikbare projectplaatsen voor de tenuitvoerlegging van een taakstraf en de aard van de te verrichten werkzaamheden en de te volgen leerprojecten).

Recht op betrokkenheid bij de besluitvorming

Regel 34 European Rules (ER):

- Since the implementation of a community sanction or measure shall be designed to secure the co-operation of the offender and to enable him to see the sanction as a just and reasonable reaction to the offence committed, the offender should participate, as far as possible, in decision-making on matters of implementation
- 10 lid 1 Besluit: taakgestrafte wordt op de hoogte gesteld van de regels, rechten en plichten die gelden bij de taakstraf
- 10 lid 4 Besluit: bij het bepalen van de feitelijke werkzaamheden wordt rekening gehouden met gepleegde delict, capaciteiten, mogelijkheden en specifieke omstandigheden van de taakgestrafte, alsmede de reisafstand
- Aanwijzing taakstraffen, werkstraf wordt in principe ten uitvoer gelegd op werkdagen, buiten het weekend

Recht op zinvolle invulling van de straf

- Sancties worden op zodanige wijze ten uitvoer gelegd dat zij zo zinvol mogelijk zijn voor de delinquent en bijdragen aan zijn persoonlijke en sociale ontwikkeling in het belang van zijn resocialisatie (ER 55)
- Recht op hulp bij het aanknopen van banden met de samenleving, leggen van contacten en het vinden van steun (ER 46)
- Werkstraffen mogen niet zinloos zijn, maar moeten maatschappelijk nut hebben en zoveel mogelijk bijdragen aan de ontwikkeling van de vaardigheden van de veroordeelde (ER 67)
- Art. 3 onder c Besluit. De werkzaamheden zijn zinvol en in voldoende mate aanwezig

Formele rechtspositie

Drie beslissingen in Besluit taakstraffen (art. 13 Besluit, bevoegdheid op basis van 22e Sr vs 147 Sv)

1. Beslissing om in bijzondere gevallen projectplaats of aard van de werkzaamheden te wijzigen
2. De beslissing tot het geven van een waarschuwing
3. De beslissing tot opschorting van t.v. van de taakstraf met advies aan OM tot voortijdige beëindiging

NB: vaststellen aard van de taakstraf niet meer als beslissing geformuleerd, dus ook geen waarborgen.

Waarborgen

- Art. 13 lid 2 Besluit: alvorens een beslissing wordt genomen, wordt de taakgestrafte zo **mogelijk** gehoord
- 13 lid 3: beslissing wordt schriftelijk vastgelegd, gedagtekend en gemotiveerd. Standpunt taakgestrafte wordt bijgevoegd (indien kenbaar gemaakt). Afschrift rapportage aan OM naar taakgestrafte

Klachtrecht → Art. 30 Reclasseringsregeling: degene ten aanzien van wie reclasseringswerkzaamheden zijn verricht of ten onrechte zijn nagelaten, bij de klachtencommissie een klacht kan indienen over het uitvoeren of nalaten van reclasseringswerkzaamheden (conform AwB en ER).

Kenmerken

- Klacht kan elk besluit of gedraging vanwege de reclassering inhouden, dus ook bejegening (ruimer PBW)
- Klager en degene op wie de klacht betrekking heeft worden gehoord
- Klachtencommissie kan aanbeveling doen, **niet** schorsen, eisen dat nieuwe beslissing wordt genomen of compensatie toekennen (lijkt wel enigszins op de PBW).
- Beslissing binnen zes weken
- Geen beroep mogelijk

Rechtspositie taakgestrafte is veel minder sterk dan die van een gedetineerde. Dat is ook wel logisch, je zit niet intern en het is moeilijk om regels op alle situaties toe te kunnen passen.

Kritiek Ist (2006)

- Op een wezenlijk onderdeel 'tijdige en goede voorlichting aan cliënten', onvoldoende toegankelijk
- Cliënten worden niet actief voorgelicht over de klachtenprocedure en blijken ook slecht op de hoogte
- Te ingewikkeld, ook voor medewerkers: 'wat is een klacht?'
- Leidt tot onwaarschijnlijk laag aantal klachten van tien per jaar
- RSJ (2013): stel bemiddelaar aan

De voorwaardelijke veroordeling (VV)

- Rechterlijk bevel 'niet-tenuitvoerlegging' van een (deel) van de opgelegde sanctie
- Onder *algemene* en eventueel ook *bijzondere* voorwaarden, De tenuitvoerlegging vindt niet plaats tenzij de voorwaarden niet worden nageleefd
- Gedurende een door de rechter bepaalde *proeftijd*;
- Overtreding voorwaarden kan leiden tot tenuitvoerlegging van het gehele voorwaardelijke deel, of een deel ervan.
- Art. 14a lid 1 noemt de sancties die voorwaardelijk kunnen worden opgelegd; gevangenisstraf: tot aan 2 jaar geheel voorwaardelijk mogelijk en tussen de 2 en 4 jaar kan het deels voorwaardelijk worden opgelegd (max. 2 jaar voorwaardelijk), boven 4 jaar geen voorwaardelijk deel opleggen, hechtenis, taakstraf, geldboete, bijkomende straffen: *cursus bijv.*
- Doel is herstel, schadevergoeding en recidivevermindering
- Door bevordering van 'goed levensgedrag'; gedrag beïnvloeden.

Algemene voorwaarden, art. 14c lid 1 Sr

Gelden altijd: 'voor het einde van de proeftijd' geen strafbaar feit begaan (ook geen overtreding).

- Een strafbaar feit gepleegd *voor* het opleggen van de straf kan niet tot tenuitvoerlegging leiden (HR 03-11-09, LJN BJ7258)
- Maar na *onherroepelijk* worden van de straf gaat de voorwaarde direct in; de 'mededeling proeftijd' hoeft nog niet te zijn betekend en de proeftijd hoeft nog niet in te zijn gegaan.

Indien bijzondere voorwaarden worden opgelegd:

- 'Medewerking aan reclasseringstoezicht' (art. 14c lid 1, 2^e zin)
- Inclusief huisbezoeken
- Meewerken aan afnemen vingerafdrukken en tonen ID

Reclasseringstoezicht, art. 14d Sr

Onderscheid:

- Voorwaarden opgelegd door de rechter (14 c lid 2)
- Aanwijzingen reclassering (bv frequentie meldplicht (14d-2 Sr, art. 4 Uitvoeringsbesluit VV)

Verschil:

- De aanwijzing van de reclassering zijn flexibel
- De voorwaarden gekozen door de rechter niet;

Vergoeding en herstel, 14c-2, 1e en 2e

Jurisprudentie: ‘Teruggave van de Chihuahua’: Echtscheiding, vader neemt hondje mee (diefstal van een goed!). Zoontje is bedroefd.

- ⇒ Straf: 258 dagen waarvan 90 voorwaardelijk,
- ⇒ Met bijzondere voorwaarde dat vader hondje binnen een door de rechter bepaalde tijd (binnen de proeftijd) moet teruggeven.

Art. 14c lid 2 onder 3^e – 9^e

- In 3^e: storting als waarborg voor de nakoming van de voorwaarden
- In 4^e: storting in schadefonds geweldsmisdrijven
- In 5^e: contactverbod
- In 6^e: locatieverbod
- In 7^e: aanwezigheidsplicht
- In 8^e: meldplicht
- In 9^e: verbod alcohol en drugs, in combi met verplichte uc

Wat niet kan...

- Disproportionele voorwaarden
- Een bestaande sanctie in de vorm van bijzondere voorwaarden (art. 1 Sr)

Opneming in een zorginstelling, art. 14c lid 2, 10^e

‘Zich gedurende proeftijd (2 jaar) stellen onder toezicht Reclassering NL en *zich gedragen naar dier aanwijzing zolang deze instelling dat nodig vindt, ook indien die inhoudt een opname in Kliniek voor intensieve behandeling* De Meren en/of Jellinek’. Wie bepaalt dan hoe lang je moet blijven? Het is geen dwang maar drang. Opname in een psychiatrische kliniek. Kan dat op deze manier? Dat je het dus aan de reclassering overlaat om te bepalen dat iemand moet worden opgenomen in een zorginstelling als voorwaarde? Dat kan niet. Rechter moet dit beslissen en ook de duur daarvan. HR 30 jan 2007 (n.a.v. 14c lid 2 oud)

- ⇒ Mag dit wel of niet? ‘Is i.s.m. de wet die bepaalt dat de beslissing of zich de noodzaak voordoet van opneming van veroordeelde in een inrichting ter verpleging en voor welke duur, **voorbehouden is aan de rechter**’ (vgl. artikel 113-3 jo 15 GW en art. 5 EVRM).

‘... Of zoveel korter als dokter dit nodig acht...’

Rechter bepaalt de maximumduur van het interne verblijf, maar als de specialisten (dokters) oordelen dat korter verblijf mogelijk is, dan kan dit ook. Rechter stelt maximum vast.

- Dat de verdachte zich voor de duur van de proeftijd, zijnde een periode van twee jaren, of zoveel korter als zijn behandelaars in overleg met de reclassering wenselijk achten,
- Ter behandeling laat opnemen in een klinisch forensische instelling voor duale problematiek (persoonlijkheidsstoornis en verslaving), zoals de FPA-V te Heerlen dan wel een soortgelijke instelling,
- En dat de verdachte zich gedraagt naar de voorschriften en aanwijzingen, door zijn behandelaars te geven;

Mag dit wel of niet? Ja dit mag wel. Maximumduur aangeven en verder hebben de behandelaars daarbinnen vrij veel autonomie. ‘Niet onverenigbaar met’ art. 14c (oud en nieuw) Sr HR 12 februari 2013

‘Wanneer de reclassering dit nodig acht’

- Bijzondere voorwaarden bij 205 dagen VV en proeftijd 5 jaar: meldplicht, zich laten opnemen in een forensische zorginstelling voor verstandelijke gehandicapten ‘wanneer de reclassering dit nodig acht’.
- Is dit gelet op art. 5 EVRM geoorloofd? Nee. Het vonnis luidde dan ook anders, namelijk ‘het zich laten opnemen zolang de reclassering dit nodig acht’.

‘Behandeling’ of ‘interventie’

Medicatie? (art. 14c lid 2, 11e). Wel opgelegd:

- Methadon (bij verslaving)
- Refusal; wordt gegeven aan alcoholmisbruikers. Als ze dan nog een keer alcohol nemen dan zorgt dit ervoor dat je er enorm misselijk en naar van wordt. Het werkt afschrikkend om nog alcohol te gebruiken.
- Pharmacotherapie bij gedragsbeïnvloedende maatregel, HR 3 maart 2015

Waar ligt de grens bij bevel medicatie te nemen of behandeling te ondergaan?

‘Gedragsinterventie’, (art. 14c lid 2, 13e)

- Cursus, opleiding, met als doel ‘gedragsverandering’,
- Zoals ‘leerstraf’ (die eerst bij de taakstraf was geregeld).

Taakstraf is dus weer alleen een werkstraf, (art. 22c nw)

Rest: ‘Het gedrag betreffende’ art. 14c lid 2, 14e (14c lid 2, 5^e oud)

Dit zijn volgens de HR voorwaarden: ‘die strekken ter bevordering van een goed levensgedrag van veroordeelde’ of ‘die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht.’ Aloude rechtspraak! HR 6 okt 2015 en ECLI:NL:HR:1968:AB6079.

⇒ Doel van deze sanctie is dus niet zozeer ‘vergelding’

Wat te zeggen van:

‘Gedurende 2 jaar Curaçao niet verlaten’

- ... in het licht van de verdragsbepalingen art. 12 IVBPR en art. 2 van het 4e Protocol bij het EVRM ontoelaatbaar, HR 25 nov 2008, BF8036
- omdat zij, gelet op *de duur en de mate* waarin zij verdachte in zijn bewegingsvrijheid beperkt, niet kan worden aangemerkt als een voorwaarde die een gedraging betreft waartoe verdachte uit een oogpunt van *maatschappelijke betamelijkheid* gehouden zou kunnen worden geacht HR 6 november 2006, NJ 2008, 33 m. nt. J.M. Reijntjes
- ‘Aan een dergelijke ingrijpende inbreuk in de bewegingsvrijheid van verdachte moet een wettelijke regeling ten grondslag liggen die voldoet aan de uit art. 2.3 en 2.4, Vierde Protocol EVRM voortvloeiende eisen van kenbaarheid en voorzienbaarheid’.
- Dus zoals nu de maatregelen tegen Syriëgangers

‘binnen 12 uur Ned. verlaten ...

En binnen de proeftijd niet terugkeren’: ‘Het stellen van een dergelijke voorwaarde is reeds daarom ontoelaatbaar omdat deze voorwaarde niet valt aan te merken als strekkende ter bevordering van een goed levensgedrag van de veroordeelde noch te betreffen een gedraging waartoe de veroordeelde uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht en dus niet is **een voorwaarde betreffende het gedrag van de veroordeelde als bedoeld in art. 14c Sr.**’ HR NJ 1970, 123.

Paardenliefde

- “Dat gedurende de proeftijd geen minderjarige meisjes, behoudens familieleden, aanwezig mogen zijn in de manege (waaronder de stallen en/of de rijbak en/of de kantine) van veroordeelde”
- HR: i.s.m. genoemde bepaling omdat het niet onder alle omstandigheden afhankelijk is van het gedrag van veroordeelde of in de manege (waaronder de stallen en/of de rijbak en/of de kantine) minderjarige meisjes, behoudens familieleden, aanwezig zullen zijn.

Te ruim:

- ‘Voorkomen Porno kijken’: de verdachte gedurende de proeftijd zal meewerken aan politieële controles van zijn computer(s) en andere apparatuur waarop afbeeldingen (kunnen) zijn opgeslagen” (te indirect). HR 23 februari 2016, nr. 302

- ‘Geen uitlatingen doen over vrouw en kinderen’, HR 5 juli 2016 ECLI:NL:HR:2016:1400 (immers: dan ook niet op school of bij de notaris iets kunnen zeggen)
- De gedragsvoorwaarde moet dus heel specifiek het gedrag betreffen en in relatie staan tot de verbetering van het gedrag

Bevel dadelijke uitvoerbaarheid (art. 14e Sr)

- Aanleiding was de ‘Eindhovense pedoseksueel’ om naleving van bijzondere voorwaarden direct af te dwingen
- Rechter kan o.g.v. 14e Sr een bevel dadelijke uitvoerbaarheid geven, indien er gevaar bestaat voor een delict ‘tegen de onaantastbaarheid van het lichaam van een ander’
- Dan gaat de proeftijd in op de dag van de uitspraak, dus nog voordat het vs. onherroepelijk is.
- De rechtbank moet een dergelijk bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid apart motiveren.

Motivering bevel dadelijke uitvoerbaarheid

VB: Ernstig zedendelict en ernstige mishandeling: ‘Het hof zal de dadelijke uitvoerbaarheid van de voorwaarden bevelen, gezien het belang van het slachtoffer bij een contact- en locatieverbod en gelet op het belang dat zowel de verdachte als de samenleving heeft bij behandeling, uit het oogpunt van het terugdringen van het recidivegevaar.

HR 10 maart 2015: Gelet op de wetgeschiedenis geldt dat de rechter moet laten zien zich ervan te hebben vergewist dat aan de in art. 14e Sr gestelde voorwaarden is voldaan, en tot uitdrukking brengen dát en waaróm er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat verdachte wederom zo’n **misdrijf** zal begaan.

De proeftijd, art. 14b lid 2, 3

- Max. 3 jaar (kan ook korten) of
- Max. 10 jaar (vgl. criterium dadelijke uitvoerbaarheid, dus bedoeld voor zeden- en geweldsdelinquenten en nieuw: gezondheid of welzijn van een of meer dieren benadelen)

Voor de termijn of moment nakoming van de bijz. voorwaarden bestaan drie varianten (14c lid 2 aanhef): ‘gedurende de proeftijd’, ‘binnen een bij veroordeling ‘bepaald gedeelte ervan’, ‘binnen een door de rechter te bepalen termijn’ (bv bij de voorwaarde om de schade te vergoeden, resultaatverplichting)

Ingaan proeftijd, art. 14b lid 4

a/b bij onherroepelijkheid

c; bij dadelijke uitvoerbaarheid bij einduitspraak

Zaak Nestor: cassatie belang der wet HR 19 december 2017

Dit geldt ook in het jeugdstrafrecht. Foutje wetgever.

Overtreding van voorwaarden → diverse mogelijkheden:

Op vordering OM, door de *rechter*

- Tenuitvoerleggen (deel van) voorwaardelijk deel (14g)
- Gevangenisstraf kan ook omgezet in taakstraf (14g lid 2)
- Verlenging proeftijd, met max 2 jaar (art. 14f Sr)
- Wijziging voorwaarden; of
- Wijziging termijn van de voorwaarden,
- Voorwaarde opheffen en/of
- Nieuwe voorwaarden stellen (14f -2 Sr)

In geval van voorwaardelijke gevangenisstraf met 14e (bevel dadelijke uitvoerbaarheid): Aanhouding, voorgeleiding RC, bevel voorlopige tul (14fa), kan door hoger beroep rechter worden opgeheven

Aangewezen tenuitvoerleggingsrechter

A. Overtreding algemene voorwaarde:

- Kan alleen als voor het nieuwe delict wordt vervolgd
- En alleen in samenhang met die zaak

- Tenuitvoerlegging gaat mee in beroep en cassatie (14j)
 - De bevoegde rechter: die de nieuwe zaak behandelt (art. 14g lid 3 2^e zin Sr)
- B. Overtreding bijzondere voorwaarde:
- Op vordering OM, art. 14h
 - Bevoegde rechter: die de straf, dus die bijzondere voorwaarde, destijds heeft opgelegd (art. 14g lid 3 eerste zin)
 - Geen rechtsmiddel (art. 14j lid 1)

Voorwaardelijke invrijheidsstelling

- Wat is het?
- Waarom is het er?
- Tegenkrachten en de Recommendations
- De wettelijke regeling: van VI uitgezonderde sancties en mensen; procedures; algemene en bijzondere voorwaarden
- Nieuwe ontwikkelingen
- VI ter oplossing van het cellentekort

VI: wat is het?

VI is 'afslag' van de gevangenisstraf, een wettelijke vorm van tenuitvoerlegging van het vonnis (niet van de straf). Achtergrond (theorie) is: 'Hard naar buiten, zachter naar binnen' (zoals de torens van de Van Mesdagkliniek).

- Doel is: De gecontroleerde terugkeer naar de vrije samenleving; en daardoor vermindering van recidive. Doel is dus niet in de eerste plaats het 'belonen' van goed detentiegedrag.
- Nut: zie de golfbeweging (huidige VI heeft in 2008 de VI van 1987 vervangen); zie Nestor zaak 'De rekenende rechter'; rechter houdt rekening met aangekondigde nieuwe wetgeving terwijl er nog geen overgangsrecht is.

Hoezo niet: 'belonen detentiegedrag?'

De door de rechter opgelegde straf is de vrijheidsontneming, Daarbinnen wordt niet nog eens gestraft. Bovendien is VI nodig om te helpen resocialiseren Dit uitgangspunt staat onder druk (vgl. promoveren en degraderen). Wetsvoorstel ED ging nog verder: nl om VI te laten afhangen van 'voldoende blijken van geschiktheid tot terugkeer in de samenleving' (vgl. verworpen wetsvoorstel Herijking PBW, K. 33745). Het verlaten van dit beginsel staat haaks op Recommendations van de Raad van Europa (soft law, maar wel regels waarop het EHRM zich baseert). *Het is nu teveel een automatisme, terwijl dat niet zo hoort te zijn. Gunnen we de VI wel of niet? Kabinet heeft meer zoiets van: nee, tenzij...*

De VI volgens de Raad van Europa

De voorwaardelijke invrijheidsstelling is onderdeel van het resocialisatiebeginsel (zie ook art. 2 PBW),

- Resolution (76)2 'on the treatment of long-term prisoners'. *Staten moeten een sociaal klimaat creëren dat positief staat tegenover hun resocialisatie*
- Recommendation (2003)22, 'on conditional release' (lees preamble, p. 125). *Tijdige VI, ook voor (levenslang)gestraften. Zie bijvoorbeeld ook nr. 20.*
- Recommendation (2003)23: 'on longterm prisoners': *een detentieplan etc.*
- European Prison Rules 2006, onder 6: *Detention should facilitate reintegration into free society (dus moet het regiem juist geen drempels opwerpen ...)*

Wettelijke regeling, zie art. 15 lid 1 en lid 2 Sr

- Als straf tussen 1 en 2 jaar: 1 jaar plus een derde van het restant,
- Als straf langer dan 2 jaar, na 2/3 deel,
- Dus als gevangenisstraf korter dan 1 jaar -> geen VI

Houd bij berekening rekening met: onvoorwaardelijke straffen worden bij elkaar opgeteld (art. 15-5) en de tijd loopt vanaf de inverzekeringstelling (27 Sr, 15-4), tenzij...

Geen VI bij deels voorwaardelijke gevangenisstraf (art. 15 lid 3 sub a en b Sr)

Reden: voorkomen van overlappende proeftijden en voorwaarden. Het OM bepaalt de bijzondere voorwaarden en termijnen bij VI, de rechter de bijzondere voorwaarden en termijnen bij VV → De proeftijden, restantstraffen en procedures tot tul verschillen.

Dit leidt wel tot vreemde consequenties, bijvoorbeeld:

- Brutostraf van 3jaar → minus 1/3 → wordt netto 2 jaar
- Brutostraf van 3 jaar waarvan 6 md voorwaardelijk → blijft netto 2,5 jaar.

En geen VI bij illegale vreemdeling sinds 2012 (15 -3c)

Procedure VI: 15a Sr, en proeftijd 15c Sr

- Directeur van de inrichting adviseert
- En reclassering kán adviseren omtrent voorwaarden, (15a-6)
- OM kán bijzondere voorwaarden bepalen, 15a lid 5 ev
- OM kan voorw. aanvullen en wijzigen en dus ook opheffen (15a-7)
- OM houdt toezicht op naleving (15b)
- Proeftijd: zie 15c Sr, minimaal een jaar en maximaal duur VI
- Coördinerende instantie: CVVI (Centrale Voorziening VI bij parket gerechtshof Arnhem)

Nieuw sinds 1 januari 2018

Art. 15c lid 3: verlengen proeftijd (doodsteek tweesporenstelsel); Op vordering van het openbaar ministerie kan de rechter eenmaal de proeftijd met ten hoogste twee jaren verlengen. Indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde, bedoeld in artikel 38z, eerste lid, aanhef en onder b en c, wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen of indien dit ter voorkoming van ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen noodzakelijk is, kan de rechter, op vordering van het openbaar ministerie, de proeftijd telkens met ten hoogste twee jaren verlengen. *Proeftijd kan dan oneindig worden verlengd; geen proportionele schuldvergelting meer.*

Uitstel of afstel van VI indien sprake is van (art. 15d):

- [Veroordeelde op basis art. 13 Sr in TBS-kliniek (15d-1a)]
- Ernstige misdraging tijdens tenuitvoerlegging (15d-1b):
 - o Ernstige bezwaren/ veroordeling wegens een misdrijf; of
 - o Gedrag waarvoor disciplinaire straf is opgelegd, NB ook indien tijdens het voorarrest (art. 15d lid 2)
 - Veroordeelde moet over mogelijke gevolgen van zijn gedrag wel tevoren zijn geïnformeerd (Rb. A'dam 12 augustus 2011)
 - Deze bepaling kan leiden tot escapisme door personeel in penitentiaire inrichting
- Onttrekking aan tenuitvoerlegging, o.a. wegblijven van verlof (art. 15d lid 1 sub c)
- Onvoldoende bescherming maatschappij of weigering voorwaarden na te leven, art. 15d lid 1 sub d
- Afspraak met de vreemde staat waarvan het vonnis is overgenomen (art. 15d lid 1 sub e); tegengestelde van art. 15 lid 7 Sr.

Procedure uitstel VI (art. 15d lid 4 e.v.)

- Op vordering OM, bij rechtbank eerste aanleg, geen appel
- Bij meer straffen: rechtbank van de langste straf (15d-5)
- Rb Rotterdam 5 dec 2012, BY6598 (4 jaar gevangenisstraf)
 - Ernstige bezwaren? Nee nog in eerste stadium onderzoek
 - 1x softdruggebruik=ernstige misdragingen? Nee zie Aanwijzing VI
 - Recidivegevaar? Ja
- RB wijst vordering afstel gedeeltelijk toe, namelijk voor 4 maanden.
- Rb Limburg 4 juni 2015 (nestor): Afwijzing vordering uitstel – recidiverisico mogelijk met voorwaarden te beheersen

- Rb Groningen Noord-Nederland 28 december 2017 (nestor) Afstel: geen bereidheid tot behandelvoorwaarde, zedendelinquent

Algemene en bijzondere voorwaarden

OM legt alg. en/of bijz. voorwaarden op (15a lid 2 en 3) die het oog hebben op geleidelijke terugkeer (zachte landing); al dan niet gecombineerd met ET (15a lid 4).

Procedure herroeping VI (art. 15i Sr)

- Bevoegde rechter: afhankelijk van overtreding algemene of bijzondere vw (15i-3, zoals systeem VV zoals bij algemene en bijzondere vw)
- Vordering dient 'onverwijld' te worden ingediend (15i-2),
- Maar dit leidt niet tot no OM, (HR 9 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2647
- NB herroeping betekent terugkeer in detentie voor een substantiële straf. Gedeeltelijke herroeping daarom ook mogelijk, en daarna weer VI
- Vgl Volkert van der G. , Rb A'dam 6 febr 2017: meldplicht is meer dan 'hoi zeggen', maar i.c. voldoende aan infoplicht voldaan
- Nestor: herroeping VI Holleeder

Nieuwe ontwikkelingen

- Informatieplicht slachtoffers bij elke VI
- Afschaffen of inperken VI?
- Initiatiefwet SGP
- Regeerakkoord: automatisme verdwijnt

VI tegen cellentekort, art. 15l Sr

VI is ook wel gebruikt voor het tegengaan van het cellentekort, de zogenaamde 'vervroegde voorwaardelijke invrijheidstelling'. Artikel 15l Sr bepaalt:

- Extra verkorting straf van maximaal 3 maanden;
- Alleen voor bepaalde categorieën gedetineerden
- De 'actie' geldt voor een bepaalde periode
- Parlement moet erin worden gekend

HC 10, 08-03-2018, Vrijheidsbeperkende maatregelen

- Vrijheidsbeperkende maatregelen
 - o Overzicht, plaatsbepaling, kenmerken
- Elektronisch toezicht (algemeen bij vrijheidsbeperking). Meer algemeen, overstijgt de maatregelen. Kan bij elke voorwaardelijke sanctie worden opgelegd.
- Vrijheidsbeperkende maatregel
- Langdurig toezicht maatregel
 - o Social control of seks offenders?
 - o Rechtsvergelijking

Tentamenvraag: verschil tussen straf en maatregel. Straf kijkt terug op het delict wat gepleegd is en moet ook proportioneel te zijn. Maatregel kijkt vooruit, wat kan er nog gaan gebeuren, risico op nieuwe delicten. *Kan doodsteek zijn voor tweesporenstelsel. Gericht op de toekomst (VI bijvoorbeeld).*

Vrijheidsbeperkende maatregelen

Voorwaardelijke modaliteiten van vrijheidsbenemende maatregelen

- Tbs met voorwaarden
- Voorwaardelijke beëindiging tbs dwangverpleging
- Voorwaardelijke ISD

Hierbij is de stok achter dedeur, omzetting in dwangverpleging, of hervatting van dwangverpleging, dan wel terugplaatsing in de ISD-inrichting.

Zelfstandige vrijheidsbeperkende maatregelen

- Vrijheidsbeperkende maatregel, art. 38v Sr e.v.
- 'Langdurig toezicht-maatregel' – maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking (art. 38z Sr e.v., zie klapper).
- Jeugdmaatregelen buiten beschouwing

Sanctie op niet naleving is hierbij hechtenis. Je ziet hier weer eenzelfde structuur in. Of je het nou vormgeeft via voorwaarden, of meer zelfstandig in de vorm van een taakstraf. Wat niet nageleefd wordt kan worden gesanctioneerd.

Bevel dadelijke uitvoerbaarheid

Bevel dadelijke uitvoerbaarheid kan, *onder daar geldende voorwaarden* bij:

- TBS met voorwaarden (art. 38 lid 6 Sr)
- Vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v lid 4 Sr)
- Bevel langdurig toezicht (art. 38ag Sr)

Jeugdstrafrecht:

- Voorwaardelijke jeugdstraf of – maatregel
- Gedrag beïnvloedende maatregel (art. 77w Sr)

Voor elke type modaliteit is een aparte regel voor uitvoerbaarheid.

Elektronisch toezicht: RFI

Onderzoek: een week lang met enkelband door het leven gaan. Dit is toch anders, het is een proef en je weet dat je na een week weer op vrije voeten staat en dat je die enkelband gewoon weer af kan doen. Toch is het wel leerzaam om te zien wat het betekent. Er zijn twee typen van de enkelbanden. Twee vormen, afhankelijk van locatiegebod of -verbod.

- Radio-frequence (locatiegebod); melding wanneer je te ver bij het kastje vandaan komt.
- GPS (locatieverbod); op bepaalde plaatsen mag je niet komen.

Discussiepunten

Sociale controle? Juridische grenzen? Het is een vrij stevige vorm van controle (social control). Aan wat voor grenzen moet dat dan gebonden zijn? Als je onzichtbaar wordt voor de 'radar' dan wordt dit gemeld aan de reclassering. Zeker bij GPS; dan wordt het iedere keer gemeld als je in beweging bent. Bij een locatiegebod zit je in huis en kun je de straf thuis uitzitten. Teeven heeft dit afgeschaft, meer ruimte in gevangenissen.

- Niet overal bij wet geregeld: schorsing VH, tbs-voorwaarden modaliteit
- Technische kwaliteit
- Efficiency – vervanging detentie – ED. Teeven 2008 afgeschaft: biertje op de bank
- Aanvullende sanctie? Kosto 1990: ‘Aan de andere kant voel ik aarzeling om met behulp van anonieme techniek staatscontrole in de samenleving uit te breiden: het ‘Big Brother-spookbeeld’.
- Werkt recidive-verminderend (geen detentieschade). Er is onderzoek gedaan naar de beleving van deze vorm van detentie; zeker omdat je thuis moet zitten kan dit extra stress met zich meebrengen, ook in de relationele sfeer.

Sabotage? Doorknippen van de enkelband. Niet moeilijk, wel een groot probleem. Er wordt meteen een melding gemaakt, in feite is dit hetzelfde als het overtreden van een voorwaarde. Risico voor wat betreft het vluchtgevaar. *VVD en Telegraaf: het verwijderen van een enkelband is momenteel geen strafbaar feit. VVD vindt dit onrechtvaardig en wil dat het wettelijk verboden wordt.* Als je het kan verwachten, als iemand vluchtgevaarlijk is, dan moet je er goed over nadenken of je zo’n voorwaarde wel kunt opleggen. Het dient dus maatwerk te zijn.

Maar is het doorknippen van de enkelband niet strafbaar?

- Vernieling is wel een strafbaar feit – dus wel strafbaar. De Staat zou hier gewoon aangifte voor kunnen doen en zodanig is het wel strafbaar.
- En: bij voorwaardelijke sanctie, schending van voorwaarden, dus reactie mogelijk. Sanctie op de niet-naleving van voorwaarden is mogelijk, afhankelijk van de modaliteit waar je in zit.
- Maar dan is van belang of ET rechtmatig was: artt. 15a lid 8 verwijst naar Uitvoeringsbesluit VI – OM bepaalt of ET wordt verbonden aan bijzondere voorwaarden ... ook de omvang.
 - o Zie rechtbank Alkmaar 28 november 2011, ‘De schaar in de enkelband’. Te vergaande delegatie aan reclassering: ‘onevenredig belastend’.

Een locatiegebod: betrokkene is verplicht zich op nader door de toezichthouder te bepalen tijden op het adres te Amsterdam te bevinden. Als de toezichthouder het noodzakelijk acht om voor een doelmatige uitvoering van het (toezicht op) de bijzonder voorwaarde de periode, tijd of locatie aan te passen, dan mag zij dit doen. Dit locatiegebod kan worden gecontroleerd middels elektronische controle.

Beleving

- Illusie van vrijheid; eigenlijk is het geen echte vrijheid als je een enkelband moet dragen. Juist het feit dat het lijkt dat je vrij bent, maar dat niet bent, maakt het in de beleving zwaarder.
- Praktische aspecten. Zeker bij de GPS band, deze moet je per dag 3 uur aaneengesloten opladen met een snoertje aan het stopcontact. Het mag niet ’s nachts in bed. Je moet sowieso ergens, ook binnen het gebied waar je wel mag komen, 3 uur stil zitten.
- Ingrijpendheid privéleven: ‘Zware nacht gehad?’. Ook de nachtactiviteiten; het is zo nauwkeurig dat ze kunnen zien in welke kamer je je bevindt in de woning. Privacygevoelige informatie.
- Stigma. Het is nogal stigmatiserend. De enkelband kun je nog wel verbergen, maar zo’n snoertje niet. Je kan er wel mee onder de douche.

Groot verschuil tussen beide landen, dus

- Rechters/OM (bij BI): bewust denken of je een locatiegebod of -verbod oplegt.

Voorbeeld Benno L.

- Artikel 15a Sr: algemene en bijzondere voorwaarden
- Lid 3 sub 2 en 3: locatieverbod en locatiegebod
- Een **locatieverbod** voor de **gemeente** ’s Hertogenbosch **en een tiental omliggende gemeenten**, zoals weergegeven op een aan het besluit gehechte kaart, met daaraan gekoppeld GPS-controle.

Ten aanzien van het locatieverbod is het volgende opgenomen: *‘In verband met de technische realisatie van de controle op dit locatieverbod, betekent dit voor u dat u zich gedurende de proeftijd niet mag begeven in het gebied zoals grafisch weergegeven in de bijlage van dit besluit’.*

‘Zwempedo’ Benno L. heeft van het Openbaar Ministerie iets meer bewegingsvrijheid gekregen. Justitie heeft de voorwaarden voor zijn vrijlating op enkele punten aangepast. (RTL-nieuws, 13 oktober 2014).

Het gaat om L.’s gebiedsverbod en zijn contact met minderjarigen. Aanleiding voor de veranderingen is de uitspraak in kort geding dat L. tegen de Staat had aangespannen; L. vond de opgelegde voorwaarden veel te streng. Daar is de rechter het deels mee eens, maar hij vindt wel dat L. zijn enkelband moet omhouden. In het kort geding oordeelde de rechter dat L. geen gebiedsverbod mocht hebben voor gemeenten waar geen slachtoffers wonen. Het OM heeft dit aangepast. L. woont in Leiden. Het OM stelde als voorwaarde dat hij daar geen contact mocht hebben met minderjarigen. Dat vond de kortgedingrechter te algemeen geformuleerd. *Rb. Den Haag 6 oktober 2014.*

Voorbeeld Volkert v.d. G.

Rb. Den Haag 30 juli 2014: locatieverbod + et ‘disproportioneel’ nu dit opgelegd om maatschappelijke onrust te beperken en van die onrust niet is gebleken. De beperking moet evenredig zijn aan het te dienen doel. *Hij mocht zich o.a. niet bevinden in Den Haag en Rotterdam. Dit was disproportioneel volgens de rechter, er was niet gebleken dat er daadwerkelijk maatschappelijk onrust was. De oplegging dient dus gekoppeld te zijn aan het doel waarvoor het verbod is opgelegd en dit moet ook aantoonbaar zijn.*

Vrijheidsbeperkende maatregel, art. 38v Sr

De sanctie bestaat uit:

- Gebiedsverbod en/of
- Contactverbod, en/of
- Aanwezigheidsplicht, en/of
- Meldplicht.

En dient: ter beveiliging maatschappij, of ter voorkoming van strafbare feiten. Achtergrond: met name voetbal-gerelateerd geweld.

Gebiedsgebod nieuw

Oorspronkelijke Memorie van toelichting: ‘Een gebiedsverbod kan een verbod betreffen om zich in of in de omgeving van bepaalde gebouwen op te houden, dan wel een verbod om zich in een bepaald gedeelte of bepaalde delen van een wijk, dan wel in bepaalde straten te bevinden’. *Kamerstukken II 2010/11, 32551, nr. 3, p. 5*

Memorie van toelichting bij aanpassing wettelijke regeling: In de praktijk via art. 38v een gebiedsgebod wordt geconstrueerd door op grond van dat artikel een gebiedsverbod op te leggen voor een hele gemeente of heel Nederland, met uitzondering van het erf en de woning van de veroordeelde. *Kamerstukken 2013/14, 33882, nr. 3, p. 13*

Doel vrijheidsbeperkende maatregel:

- Voorkomen aantasting leefomgeving burgers, voorkomen lastigvallen slachtoffers en getuigen. *Vrijheidsbeperkende maatregel wordt met name gebruikt voor contactverboden, dus met problemen inzake huiselijk geweld bijvoorbeeld. Ook wordt dit heel vaak gebruikt bij het delict belaging (stalking). Meer preventief doel, anders dan bij de voorwaardelijke veroordeling. Mvt spreekt van ‘relatief lichte feiten’, zoals:*
 - o Vernieling ‘straatmeubilair’,
 - o Ingooien winkelruiten
 - o Vernielingen bij stadions
 - o Of uitgaanscentra
- Niet – zoals VV – per se ‘opvoedend’
- Niet – zoals ISD – een vorm van ‘behandeling’ als reactie op recidive

HR 6 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:2916. Voor de bepaling daarvan mogen antecedenten van de verdachte een rol spelen.

HR 3 januari 2017, ECLI:NL:HR:2017:4. Motiveringsplicht ten aanzien van het opleggen van deze maatregel. Dat is contrair aan wat de AG oordeelde in deze zaak, deze zij namelijk dat het niet hoefde.

Bleek volgens hem uit de wetsgeschiedenis en omdat er een doel in de wet staat. Je kan dan vervolgens antecedenten in de motivering betrekken om te oordelen dat er mogelijk weer wat gaat gebeuren.

Vervolg art. 38v, 38w

Gevallen:

- Bij veroordeling wegens enig strafbaar feit (ook overtreding APV, zoals drank op straat)
- Ook bij schuldigverklaring zonder straf (art. 9a Sr, art. 38v lid 1).

Duur:

- Maximaal 5 jaar (tot 1 juli 2015 was het 2 jaar)

Vervangende hechtenis:

- Per overtreding, minimaal 3 dagen per keer, in totaal maximaal 6 maanden (38w)

Combi's:

- Mogelijk met straffen en andere maatregelen (38v lid 6), dus ook met voorwaardelijke veroordeling tot straf. Zie zaak nestor, combinatie met art. 37 plaatsing; bij belaging.
- Waarom zou je dat doen? Kan toch ook bij voorwaarden?

Dadelijke uitvoerbaarheid, art. 38v lid 4 Sr

Ook de vrijheidsbeperkende maatregel kent de mogelijkheid van dadelijke uitvoerbaarheid, Maar op basis van een ander criterium dan art. 14e Sr. 'Ernstig rekening mee moet worden gehouden dat... opnieuw een strafbaar feit pleegt of zich belastend gedraagt jegens een bepaald persoon of bepaalde personen'. *Niet echt een onderscheid waarvoor het wordt opgelegd en voor het doel in de toekomst. Als je ook maar denkt dat er iets gaat gebeuren, hoeft niet eens strafbaar feit te zijn, dan kan je de dadelijke uitvoerbaarheid al opleggen. Gaat dan meteen in.*

De toepassing van art. 38v Sr

- Is art. 38v gebruikt zoals het bedoeld was? Relatief lichte feiten, zoals vernieling straatmeubilair, ingooien winkelruiten, vernielingen bij stadions of uitgangscentra.
- Hoe vaak wordt het toegepast? Nu bijna 300 hits op rechtspraak.nl. *Niet alles staat op rechtspraak.nl en niet bij alles hoeft een straf te zijn opgelegd. Dus vertekend beeld.*
- Hoe wordt het ingevuld? Soort verbod/gebod/vervangende hechtenis? Met name voor **belaging**.
- Aan tenuitvoerlegging gevangenisstraf parallel of consecutief? Parallel, want ook met dadelijke tenuitvoerlegging naast gevangenisstraf. Als iemand nog in hoger beroep gaat en nog niet de gevangenis in hoeft, dan moet je je in de tussentijd wel al aan deze geboden en verboden houden.

Voorbeeld: de belagende alcoholist.

Rb N-N 11 februari 2014: Verdachte heeft een ziekelijke stoornis der geestvermogens te weten alcoholmisbruik. IQ van 50. Onvoldoende in staat om zonder externe structuur en bijsturing zijn leven op de rails te houden. Tevens is hij nauwelijks leerbaar

⇒ Gevangenisstraf van 360 dagen waarvan 205 dagen voorwaardelijk, met bijzondere voorwaarden: **Meldplicht en zich laten opnemen**

Met proeftijd van 5 jaar (art. 14b lid 2 Sr), dadelijk uitvoerbaar. Plus contactverbod ex art. 38v op straffe van 1 week per overtreding met maximaal 6 maanden, gedurende 2 jaar. *Strafrechtelijke netwidenning (alles zomaar bij elkaar op gooien) of maatwerk? Oordeelt u zelf.*

Stadionverbod door middel van VV en door middel van art. 38v Sr

Vroeger: in kader gevangnisstraf, 6 weken waarvan 2 voorwaardelijk: melden op politiebureau in woonplaats Emmeloord tijdens de rust van de wedstrijden gedurende 3 maanden. HR: meldingsplicht niet in strijd met artikel 2 P4 gelet op de **mate en duur** van de beperking van de bewegingsvrijheid. *HR 14 mei 1995, NJ 1996/560.*

Nu: Rb NNE 6 juni 2014: 6 maanden gevangenisstraf waarvan 3 voorwaardelijk, proeftijd 3 jaar, bijzondere voorwaarden: ambulante psychiatrische zorg, en verslavingszorg, plus: art. 38v Sr, stadionverbod, spelersveld, stadionegebied, meldplicht half uur voor einde wedstrijd op straffe van 14

dagen vervangende hechtenis per keer gedurende 2 jaar, dadelijk uitvoerbaar. Nu op basis van bijzondere wettelijke grondslag → ‘mate en duur’ – toets oke?

Overige aanpak ‘de (voetbal)relschopper’:

Sturende sancties als maatregel:

1. Vrijheidsbepalende maatregel: art. 38v Sr, door strafrechter
2. Gedragsaanwijzing OM jegens ‘de verdachte’: art. 509hh Sv; overtreding is een misdrijf, art. 184a Sr (maximaal een jaar gevangenisstraf).
3. In kader schorsing voorlopige hechtenis art. 80 Sv (verdachte)
4. Civielrechtelijk (KNVB-)stadionverbod
5. Bestuursrechtelijk: bevel burgemeester art. 172a Gemeentewet
6. Bijzondere voorwaarden bij VI, door OM, art. 15a Sr (einde straftenuitvoerlegging).

Sturende sancties als straf:

1. ‘Aanwijzing’ in kader strafbeschikking, art. 257a lid 3e, art. 257a lid 4 en art. 257c Sv.
2. Bijzondere voorwaarde bij voorwaardelijke straf

Je kan langs zoveel routes een stadionverbod opleggen dat je daarvoor art. 38v niet eens echt nodig had gehad. Waarschijnlijk is voetbalgeweld wel een reden geweest waardoor het door de Kamer is aangenomen.

Langdurig toezicht maatregel art. 38z Sr. Deze regeling staat wel al in de wet, maar nog niet in Kluwer 2017-2018. Het staat opgenomen in de klapper. Deze regeling had vooral te maken met de onrust over terugkerende zedendelinquenten in de samenleving.

Achtergrond:

Social control: *the organized ways in which society responds to behavior and people it regards as deviant, problematic, worrying, threatening, troublesome or undesirable in some way or another. This response appears under many terms: punishment, deterrence (afschrikking), treatment, prevention, segregation, justice, rehabilitation, reform or social defence.*

- ⇒ Het heeft niet alleen met strafrecht te maken, hij behandelt ook opnemings- en opvanginstellingen. Maar ondertussen is het sociale controle. Het recht is een instrument van sociale controle. De vraag is of het recht ook het instrument van controle op de controle is? Wie bewaakt de controleurs? Wat is dan nog de rechtsbeschermende functie van het recht? En waarom focussen we ons daar zo op? zedendelinquenten zijn de ‘folk devils’ van deze tijd.

Focus op zedendelinquenten

Folk devils: *a certain group of people portrayed in folklore (volksmond) or media as deviant and to blame for crimes and other social problems.* Moral panic entails the pursuit of folk devils. Beyond principles of due process.

- ⇒ Sociale controle op z’n sterkst. Morele paniek vanwege de zedendelinquenten; en daarom gaan we ze achtervolgen. Ander voorbeeld waarvoor wij veel rechtswaarborgen opzij hebben gezet om die groep aan te kunnen pakken, terroristen bijvoorbeeld (terrorismewetgeving). Wat voor gewone misdrijven niet kan, kan voor terroristische misdrijven vaak wel. Eerder oppakken etc.

Frank Furedi: *the paedophile personifies evil in 21st-century society; the child predator possesses the stand-alone status of the embodiment of malevolence.*

- ⇒ Het gaat hier met name om de pedofiel. De afkeer tegen zedendelinquenten wordt gevormd door de afkeer voor pedofilie. Terwijl dit twee verschillende termen zijn. Pedofielen handelen vaak niet naar hun geaardheid, plegen meestal geen zedendelicten.

David Garland: *the intensity of current fear and loathing of child abusers seems to be connected to unconscious guilt about negligent parenting and widespread ambivalence about the sexualisation of modern culture.*

- ⇒ Wat is een verklaring tegen onze opgekomen haat tegen pedofilie? Verandering in de samenleving. Een soort schuldgevoel onder het schuldgevoel van ouderschap. Zelf geen goede

ouder zijn. We willen veel seksuele vrijheid voor onszelf, maar als we aan onze kinderen denken willen we zoveel mogelijk beperkingen m.b.t. seksuele vrijheid.

Frank Furedi: *Arguably the disengagement of many adults from the world of children represents a far greater danger than the threat posed by a (thankfully) tiny group of predators.*

⇒ Volwassenen en kinderen; de normale omgang wordt geproblematiseerd. Ze mogen elkaar niet meer aanraken. Dat is een veel groter probleem.

Europese vergelijking

- Verharding van attitudes t.o.v. zedendelinquenten sinds 1990
- Invloed van 'incidenten' en maatschappelijke ophef op wetgeving en beleid

Engeland & Wales: 1997 Seks offender act SOPO, RSHO > in 2015 SHPO, SRO. Te vaak in de buurt van een schoolplein komen zonder dat je kind daar op school zit kan al voldoende reden vormen dat je daar niet hoort.

Frankrijk: 1998 *suivi socio-judiciaire* – SSJ, meer in 2008

Duitsland: 1998 *Führungsaufsicht* van onbeperkte duur geworden

Nederland: 1997 voorwaardelijk einde TBS, 2015/17 onbeperkte duur/ langdurig toezicht maatregel

Evaluatie: proportionaliteit

Geschiktheid van het doel: Nederland: groot antwoord op klein probleem. MvT: stigma van zedendelinquenten, hiervoor hebben we het nodig en hierbij wordt het ook het meeste opgelegd. Uit risicotaxatie blijkt niet dat de risico's hoger zijn bij zedendelinquenten. Wordt meer bij zedendelinquenten opgelegd, zonder wetenschappelijk bewijs van hoger risico. Dubbele overschatting van het risico, fout positieven.

Adequaatheid gezien belangenconflict: Leed individu van maatschappelijk voordeel /waarschijnlijkheid. Sommige kaders zijn niet adequaat.

- Ernstig delict vereist?
- Inschatting gevaarlijkheid?
- Gedragsdeskundig advies, instrument, contra-expertise?
- Duur (initieel en maximum)?
- Rechterlijke oplegging en evaluatie? 'Procedural fairness'?
- Mogelijke beperkingen/ voorwaarden? Controle of ook rehabilitatie (behandeling)?
- Straf op overtreding voorwaarden? Maximaal 6 maanden – 5 jaar

Vrijheidsbeperking minder ingrijpend? Juist bij die sociale controle is de illusie van vrijheid misschien wel erger dan het weten dat je niet vrij bent en in de gevangenis zit.

- Voorwaarde van opname
- Schenden voorwaarden > detentie
- Cohen: 'might be less humane'

Noodzaak in relatie tot alternatieven

- Vrijheidsbenemende kaders/ behandeling?
- Bestaande v.i. kaders/ rehabilitatie?
- BOPZ? Wellicht via deze wet nog extra behandeling. Bevoegdheden burgemeester.
- Civielrechtelijk/ vrijwillige mogelijkheden, COSA?

Ineffectiviteit van het 'systeem' vergroot de noodzaak voor dit soort maatregelen. Mensen onder lang toezicht houden werkt niet per se recidive-verminderend. Juist toenemende frustraties. Gevoel niets te verliezen te hebben dus dan toch maar nieuwe delicten plegen. Soort vicieuze cirkel. Dit hangt ook samen met de vraag wat je nu precies doet met toezicht. Controleren zonder afname gevaarlijkheid?

Conclusie: recht is vooral een instrument van sociale controle. Steeds meer toezichtmogelijkheden (zedendelinquenten). Enige juridische controle op de sociale controle (nog). Vooral in individuele gevallen: rechtspraak! Op basis van proportionaliteit of mensenrechten. Zorgpunten:

- Beperkte validiteit inschatting gevaarlijkheid

- Behandeling/ rehabilitatie in verdrukking
- Schaarse middelen: geld geeft mogelijk eerder de grens aan dan het recht

Wet Langdurig toezicht, 25 november 2015

- Wijziging art. 38j Sr (verval maximale termijn voorwaardelijke beëindiging TBS). Reeds van kracht.
- Wijziging art. 15c lid 3 Sr
 - o Proeftijd VI kan door rechter eenmaal met 2 jaar worden verlengd
 - o Kan bij delicten waarvoor langdurig toezicht kan worden opgelegd (art. 38z Sr) telkens worden verlengd, bijv. als geen langdurig toezicht is opgelegd, als vangnet.
- Invoering maatregel 'langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking' (art. 38ab)

Maatregel van langdurig toezicht, art. 38z

- Tweetrapsraket: oplegging bij veroordeling – tenuitvoerlegging
- Kan worden opgelegd door de rechter, maar alleen tegelijk met (art. 38z):
 - o TBS (met dwangverpleging of met voorwaarden)
 - o (Voorwaardelijke) gevangenisstraf voor 'gewelddelict', waarop tenminste 4 jaar staat
 - o (Voorwaardelijke) gevangenisstraf wegens zedendelict

Het moet dan wel al meteen bij veroordeling worden opgelegd. De tenuitvoerlegging wordt opgeschort tot de vrijheidsbeneming. Aan het eind van de lange straf pas kijken of dit moet geschieden.

- ⇒ Gevaarscriterium: indien noodzakelijk ter bescherming van de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen.

Bevel tenuitvoerlegging, art. 38ab lid 1

Bevel tenuitvoerlegging na afloop sanctie art. 38z onder a, b, of c

- Op vordering OM (art. 38aa: 10 weken voor afloop sanctie* = einde tbs of einde proeftijd VI of einde gevangenisstraf)
- Door de rechter

Gronden, art. 38ab lid 1:

- Indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan waarvoor de rechter een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking als bedoeld in art. 38z lid 1 kan opleggen, of
- Indien dit ter voorkoming van ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen noodzakelijk is.

Levenslang toezicht, art. 38ab lid 4, art. 38ac

- De rechter bepaalt bij oplegging de duur (2, 3, 4 of 5 jaar); wanneer ga je het weer heroverwegen? Bij TBS al na 2 jaar, maar hier kan het dus ook pas na 5 jaar. Vreemd dat er pas na 5 jaar gecheckt wordt of het nog wel nodig is.
- Deze termijn is verlengbaar op dezelfde gronden als het bevel tenuitvoerlegging

Inhoud maatregel, art. 38ab lid 2

De rechter bepaalt de voorwaarden (art. 38ab lid 2 a t/m n), waaronder:

- Verbod alcohol en drugs
- Meewerken bloed/urineonderzoek
- Zich onder behandeling stellen
- In instelling begeleid wonen verblijven
- Deelnemen aan gedragsinterventie
- Verbod vrijwilligerswerk
- Locatieverbod, contactverbod, aanwezigheidsgebod, meldplicht, vestigingsverbod, verhuisplicht
- Beperking recht Nederland te verlaten

Art. 38ab lid 3: eventueel te controleren door elektronisch toezicht.

Opvallend: de wetgever ziet het reisverbod, het vestigingsverbod en de verhuisplicht niet als ‘nieuwe’ voorwaarden. Immers, onder de voorwaardelijke modaliteiten kan reeds een locatieverbod of -gebod worden opgelegd: *‘Het reisverbod is daarbij aangemerkt als een specifieke – verstrekkende – vorm van een locatiegebod, inhoudende de plicht om binnen Nederland te blijven’*.

Het vestigingsverbod en de verhuisplicht betreffen een verbijzondering van het verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden. Op grond van deze meer algemeen geformuleerde voorwaarde kon een verhuisplicht of vestigingsverbod de facto mitsdien reeds worden bewerkstelligd.

Sanctie op niet-naleving voorwaarden: zie art. 38ag lid 3: zoals bij art. 38v. Het heft de maatregel niet op. Bij verlenging begint een nieuwe maatregel en begint dus ook de duur van de vervangende hechtenis opnieuw. Door de maatregel te verkorten zou een eerder moment van verlenging kunnen worden geforceerd

Samenhang met art. 15c (nieuw) en TBS

- De proeftijd van de VI kan bij veroordeling als bedoeld in art. 38z telkens worden verlengd (15c nieuw), dus komt de maatregel eventueel na een (zeer) lange proeftijd VI
- De TBS met dwang wordt altijd voorwaardelijk beëindigd en de maatregel komt dus altijd na een voorwaardelijke beëindiging die niet (meer) gemaximeerd is
- Of LT komt na een gemaximeerde tbs die juist was gemaximeerd tot 4 jaar in verband met proportionaliteit
- Of LT komt na (in aansluiting op) TBS met voorwaarden die maximaal 9 jaar kan duren.

Evaluatie → Gemotiveerd door hiaten tbs-wetgeving:

- Weigeraar
- Gemaximeerde tbs bij bezit kinderporno
- Eindigheid tbs-voorwaarden

Die hadden ook zelf aangepakt kunnen worden. Ingewikkelde samenloopmogelijkheden/ beslissingen in de praktijk. Rubicon overgestoken: onbepaalde duur zonder behandelplicht.

Oefening thuis: vergelijk TBS met ISD en LT → doel/aard/duur sanctie, voorwaarden oplegging (37a/38m/38z), bevoegdheid rechter, eisen aan advisering, tussentijdse beoordeling, combi's met andere sancties, plaats tenuitvoerlegging etc.